

CURVEBALL

ŠPIONÁŽ, PODVODNÍK A LŽI,
KTORÉ SPÔSOBILI VOJNU

BOB DROGIN

BOB DROGIN

OBSAH

OČAMI ÚČASTNÍKA	7
POZNÁMKA AUTORA	13
KLÚČOVÉ POSTAVY	15
PROLÓG	19
MNÍCHOV 1999 – 2001	25
WASHINGTON 2002 – 2003	135
BAGDAD 2003 – 2004	205
EPILÓG	333
CHRONOLÓGIA UDALOSTÍ	339
SLOVNÍK	343
POĎAKOVANIE	347
DOSLOV K SLOVENSKÉMU VYDANIU	349

PROLÓG

Bar HVT slúžil niekoľko mesiacov ako tajné spoločenské miesto pre amerických špiónov v Iraku.

Bar bol uvedený do prevádzky bez zbytočného rozruchu jednej noci začiatkom mája 2003, krátko po začatí americkej invázie do Iraku, v odľahlej časti nedávno obsadeného Saddámovho medzinárodného letiska. Salónik bol tmavý a špinavý, ukrytý v bezútešnej dvojizbovej strážnici. Jednu z jeho stien dekorovala zbierka ukoristených irackých granátometov a útočných pušiek, ako keby to boli hokejky zdobiace steny športového klubu. Žiarovky kývajúce sa na strope vrhali ostré tieň a z reproduktorov sa ozývala hlasná rocková hudba. Atmosféra bola nabitá kamarátstvom a šepkanými intrigami, pričom vo vzduchu zapáchal pot a cigaretový dym. Alkohol bol lacný, pivo studené a biele víno malo farbu a chuť ťavieho moču.

Iba niekoľko nepovolanych vedelo o bare HVT a iba málokto sa mohol dostať dovnútra. Na tom však nie je nič prekvapujúce, veď išlo o neverejnú miestnosť nočných stretávok v réžii CIA. Tento bar v istom zmysle pripomínal ilegálne bary z čias prohibície v USA a jeho pulzujúci nočný život bol ukrytý v samom srdci bagdadskej stanice, najnovšej operatívnej základne CIA v surrealistickom tajnom svete.

CIA sa rozhodla vybudovať túto stanicu – ako sa nazývajú významnejšie pobočky – v zariadení letiska pôvodne určenom pre „najdôležitejšie dôležité osoby“, konkrétne pre Saddáma Husajna. Tento despota sa počas svojej vlády neodvážil vycestovať z Iraku, ale napriek tomu dal vybudovať majestátne objekty na prijímanie arabských monarchov a prezidentov. CIA, ktorá je neohrozeným vládcom globálneho spravodajského podsvetia, nepociťovala zábrany zabrať luxusný komplex na letisku ako korisť z vojny, za ktorú bola v značnej miere zodpovedná.

Počas prvých týždňov sa v stanici usilovne pracovalo. Zatiaľ čo Irak bol devastovaný v podstate beztretným rabovaním od tovární po ministerské úradovne, vnútri stráženého zariadenia CIA technici inštalovali mohutné antény, satelitné prijímače a odvíjali káble na vede-

nie napätia a komunikačných signálov. Stavební robotníci v mračnách prachu narýchlo renovovali kancelárie a sklady. Jedného neskorého popoludnia armádni muniční špecialisti likvidovali zásoby irackej munície objavenej v príľahlých betónových bunkroch, pričom však podhodnotili jej potenciál a ohlušujúca explózia vyrazila exkluzívne okná a donútila prítomných zaľahnúť. Okenné tabule boli rýchlo nahradené, ale už o jeden alebo dva týždne neskôr horliví muniční špecialisti znova vyrazili okná CIA. Bola to cena za rýchlosť.

Do budovanej stanice rýchlo prúdili materiál a vybavenie, pričom lietadlá prepravujúce zásielky pre CIA boli ľahko identifikovateľné. Vojenské lietadlá pri pristávaní opatrne manévrovali, aby sa vyhli prípadnému zásahu prenosnými raketami zem-vzduch alebo inými zbraňami spoza múrov chrániacich letisko. Pritom zostupovali v pomalých, ale bezpečných špirálach, čo im zvyčajne zabralo asi 20 minút. Naproti tomu zmluvní piloti CIA, prototypy drsných chlapov, uprednostňovali ostrý zostup z krištáľovo čistého púštneho neba, z výšky okolo 3 km, ako keby lietali so strmhlavými bombardérmi Douglas SBD Dauntless počas druhej svetovej vojny niekde v Pacifiku. So šialeným úškrnom na tvári zvykli títo piloti vyrovnáť lietadlo až v poslednom, nervy drásajúcom momente, a po pristátí sa omráčeným pasažierom flegmaticky poďakovali za let so spoločnosťou CIA.

Neoznačené vrtuľové dopravné lietadlá CIA typu L-100 vyvrhli palety so stravými dávkami pre pracovníkov CIA, fľašami vody a robustné oceľové prepravné kontajnery naplnené počítačmi a komunikačnou technikou. Tieto lietadlá prepravili aj najnovšie skladacie bunky SCIF, ktoré sa zostavovali vnútri objektov obohnaných ostnatými drôťmi a slúžili ako prísne režimové pracoviská, v ktorých mohli počítačoví guruovia CIA, napchatí plece pri pleci, nerušene vyslať informácie, ktoré boli také tajné, že bol tajný aj ich stupeň utajenia, ktorý bol určite oveľa vyšší ako „prísne tajné“. CIA dopravovala svojim vzdušným mostom aj bicykle, aby si jej spravodajskí dôstojníci mohli zašportovať jazdením po zaprášených účelových komunikáciách. Rozpočet USA pre spravodajské služby je utajovaný, ale

odhaduje sa na nejakých 45 miliárd dolárov, ktoré Washington utráca na špionáž voči priateľom i nepriateľom, čo predstavuje oveľa vyššiu čiastku ako napr. celý obranný rozpočet SRN.

Pentagon zakázal príslušníkom amerických ozbrojených síl v Iraku konzumovať alkohol. Z tohto dôvodu nebol bar HVT otvorený pre príslušníkov armády a námornej pechoty, ktorí prichádzali na letisko alebo z neho odchádzali do spleti vojenských táborov a základní. Zákaz vstupu sa dokonca vzťahoval aj na príslušníkov vojenskej spravodajskej služby DIA a iné zložky Pentagonu, ktoré početne i rozpočtom prevyšovali CIA v americkej spravodajskej komunite.

Samozrejme, nikto z CIA proti tomu neprotestoval. Väčšina operatívnych pracovníkov CIA zosmiešňovala svojich kolegov z DIA ako bandu amatérov a pseudošpiónov, ktorí síce vedeli salutovať a strieľať, ale nevedeli rozmýšľať. Súperenie medzi CIA a DIA bolo tradičné. V bare sa zastavilo aj niekoľko vojenských tímov špeciálnych operácií, ale to bolo v poriadku. V CIA platí, že kto sa dostane cez dvere, na toho sa už bežné pravidlá nevzťahujú. Koniec koncov, špióni sú cvičení na to, aby klamali, podvádzali a kradli.

Bar HVT býval iba zriedkavo otvorený pred 23. hodinou. Napriek tomu ho zvyčajne zaplnilo niekoľko desiatok usilovne pracujúcich špiónov, medzi ktorými boli riadiaci dôstojníci, zbrojní analytici, lúštitelia šifier, otvárači trezorov, lingvisti, britskí a austrálski operatívci, a samozrejme, tímy CIA pre špeciálne operácie. Ich príslušníci prezývaní „tajné veveryce“ sa pred inváziou i počas nej presúvali po Iraku v pikapoch, pričom vykonávali prieskum vhodných cieľov, spôsobili zmätok a skazu a svoju činnosť si vcelku dosť vychutnávali.

Podľa rumintu, čo znamená nezaručené spravodajské chýry, sa v prítmí HVT odohrali viaceré aféry (šťavnaté chýry kolovali o jednom z nadriadených dôstojníkov CIA, ktorý bol doma prichytený in flagranti v služobnej garáži). Väčšina pravidelných návštevníkov HVT sa zbavovala napätia pri stolovom futbale, ktorý „oslobodili“ niekde v Bagdade a jednej noci sa objavil v zadnej miestnosti. Stolový futbal bol taký povznášajúci, že jeden z jeho alkoholom povznesených fanúšikov vytiahol nabitý Glock a strieľal do steny

a takmer aj do svojho spoluhráča. Po tomto incidente zasiahol šéf stanice CIA a nariadil návštevníkom odovzdať zbrane pred vstupom do HVT.

Zmluvní bezpečnostní pracovníci, prezývaní gorily, slúžili ako dobrovoľná obsluha. Mnohí z nich boli bývalí operatívci, ktorí získali vyznamenania a výsluhové dôchodky v špinavých uliciach Somálska, Kosova a stovkách iných miest. Niektorí z nich prešli aj prácou v centrále CIA v Langley vo Virgínii. CIA mobilizovala do vojny v Iraku a veteráni sa hlásili späť do „bojových pozícií“. Kluby a bary boli súčasťou rituálov CIA, ktorá si vyhradila tradíciu otvárať ich ako vojnovú trofej v každej vojne. V Afganistane, v kábulskej stanici CIA, bol s hrdosťou otvorený „Talibar“ ihneď potom, čo paravojenské útvary CIA pomohli zosadiť Taliban.

HVT je skratkou pre High Value Target (ciele osobitného významu), čo je eufemistické označenie pre tých, ktorých chcú americké úrady zadržať alebo zlikvidovať s vysokou prioritou. Svojho času bolo možné v bare HVT kúpiť tričká, ktoré mali vpredu nápis HVT a na chrbte obrázky Saddáma Husajna a jeho troch popredných spolupracovníkov ako štyri kartové esá. Ale tento žart prestal byť vtipný pomerne rýchlo, pretože väčšina zobrazených, vrátane samotného Saddáma, boli stále na slobode.

Začiatkom leta prúdili do Bagdadu celé zástupy amerických, britských a austrálskych spravodajských dôstojníkov. Väčšina z nich sa usadila v tábore „Camp Slayer“, ktorý bol bizarnou zmesou palácov v štýle „Tisíc a jednej noci“ a bunkrov vzbudzujúcich atmosféru obrazov Hieronyma Boscha. Bolo to úžasné miesto. Spravodajské tímy sa usadili v impozantných mramorových budovách, chatkách na brehu jazera a v pôsobivom bývalom nevestinci, kde poznášali plyšové koberce, výstredné maľby a pozlátené tróny ukoristené z rezidencií bývalého diktátora. Vo väčšine objektov nebola elektrina, klimatizácia ani tečúca voda. Pri západe slnka oblohu zaplnili hrôzostrašné kolónie netopierov. Postsaddámovský Irak v skorých štádiách vyzeral ako karneval. Niektoré „tajné veverice“ sa v tábore „Camp Slayer“ zmocnili komplexu jaskýň, ktorý z diaľky vyzeral ako afgánska Tora Bora

v púšti. Boli tam skaly aj rokliny, ale tak ako väčšina vecí v Iraku, aj toto bola iba ilúzia. Bolo to detské ihrisko, betónová minihora na oceľovej konštrukcii, ako kulisa z Hollywoodu. „Tajné veverice“ si užívali život v imidžovej atmosfére ako z Flinstonovcov. Táborili vo falošnej jaskyni a v krútiacich sa skalných tuneloch. Na stenách sa objavili grafity „Yaba Daba Dú“ a tabuľa s nápisom „Vitajte v Bedrocku!”

Toto prvé leto v Iraku sa neskôr javilo takmer ako čas nevinnosti. Nikto spomedzi amerických spravodajcov si neuvedomoval, že sa čoskoro ocitnú uprostred búrky, a že to leto bolo iba pokojné štádium medzi zúrivou jarnou inváziou a rozhodnou irackou rezistenciou, ktorá naplno prepukla na jeseň. Američania v Iraku boli ešte stále vítaní a dôstojníci CIA mohli hovoriť s kýmkoľvek a jazdiť kdekoľvek. A ich priority boli jasné.

Pred vojnou CIA s plnou vážnosťou varovala, že Saddámov režim vyrába otravné plyny a smrtiace mikróby a ženie sa do výroby atómovej bomby. Prezident George W. Bush začal vojnu preto, aby zbavil svet irackých zbraní hromadného ničenia. Ale povojnové hľadanie nevedlo k nálezu takýchto zbraní a ani k potvrdeniu takejto hrozby. Zbrojní inšpektori v službách CIA z tábora „Camp Slayer“ sa neúspešne prehánali púšťou sem a tam a s plynúcimi týždňami sa hromadili sklamanie a pochybnosti. Málokto z nich veril tomu, že všetky predvojnové informácie boli stopercentne presné, pretože spravodajské informácie sú zriedkavo také spoľahlivé. Ale vnútri zadymeného baru HVT, na plážových stoličkách pozdĺž jazera a dokonca aj v kanceláriách v Langley začali viacerí spravodajskí dôstojníci pochybovať. Koľko z týchto informácií bolo nesprávnych?

Potom prišiel triumfálny moment. Americké sily našli v severnom Iraku dva nákladné automobilové návesy naplnené laboratórnym zariadením. Experti CIA a DIA ich obzerali zo všetkých strán, pričom preskúmali a odmerali každú rúru a každú nádobu. Podľa ich záverov boli tieto mobilné laboratóriá zostavené na to, aby vyvárať bosorácky extrakt z bacilov prinášajúcich smrť. Koncom mája vyhlásil prezident Bush, že nález týchto návesov ospravedlňuje vojnu. „Našli sme zbrane hromadného ničenia!“ vyhlásil so zrejmovú úľavou.

Ale istota rýchlo vyprchala. Začiatkom jesene sa predtým nepriestrelné spravodajské informácie, ktoré nakoniec viedli k vojne, menili na ilúzie a fatamorgánu a pozornosť zbrojných inšpektorov sa čoraz viac upierala na istého mladého irackého inžiniera. Jeho úloha v tejto afére bola pred vojnou zahalená tajomstvom, no neskôr sa naňho zameralo prakticky celé spravodajské úsilie. Zdalo sa, že tento veľmi svojrázny muž mal v rukách kľúč k najväčším tajomstvám Saddámových zbraní hromadného ničenia, existenciou ktorých odôvodnili Spojené štáty nešťastnú inváziu do Iraku. Tajný svet CIA sa zmenil na nepoznanie a už nikdy nebude taký ako predtým.